

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav pedagogických věd
Sociální pedagogika a poradenství

Lucie Vlčková

Srovnání analyticko-syntetické metody čtení s metodou
splývavého čtení SFUMATO

Ročníková práce

Vedoucí práce: Mgr. Jana Sedláčková, DiS.

2015

Anotace

Práce pojednává o dvou vybraných metodách prvopočátečního čtení – analyticko-syntetické metodě a metodě splývavého čtení SFUMATO. Zabývá se zejména srovnáváním těchto metod v ohledech postupů při výuce, užívaných materiálů a požadavků na žáky a učitele. Zaměřuje se také na popis shod a rozdílů obou metod s ohledem na zmíněná kritéria a následné vyvození výhod a nevýhod každé z nich.

Klíčová slova

analyticko-syntetická metoda čtení, metoda splývavého čtení, SFUMATO, rozvoj čtení

Obsah

Úvod	4
1 Metody čtení	5
1.1 Analyticko-syntetická metoda čtení	5
1.2 Metoda splývavého čtení SFUMATO	5
2 Postup výuky čtení	5
2.1 Předčtenářská fáze	6
2.2 Průběžná fáze	6
2.3 Fáze samostatného čtení	7
3 Požadavky kladené oběma metodami na žáky (a problémy s tím související)	8
4 Požadavky kladené oběma metodami na učitele (s ohledem na cíle výuky čtení)	9
5 Materiály a pomůcky využívané oběma metodami	10
6 Přehledná tabulka vzájemných shod a rozdílů obou metod výuky čtení	11
Závěr	12
Použité zdroje	13

Úvod

Jednou z nejdůležitějších podmínek pro možnost vzdělávání se je dovednost čtení. Základním bodem je správně se tuto dovednost naučit a to v raném věku při nástupu do školy. Čtení je možné vyučovat několika metodami. V České republice se nejčastěji vyučuje metodou analyticko-syntetickou, protože je to metoda osvědčená dlouholetou praxí a je schopná děti naučit dobře číst. Dalšími užívanými metodami jsou dle Košek Bartošové (2014, s. 47 – 53) například metoda genetická či metoda globální, které se na některých školách osvědčily lépe než metoda klasická. Pravděpodobně nejmladší metodou v České republice je metoda splývavého čtení SFUMATO, která je zatím vyučována menším počtem škol, ten se ale pomalým tempem začíná rozrůstat.

Cílem této práce je představit čtenáři klasickou metodu analyticko-syntetickou a metodu splývavého čtení a vzájemně je porovnat. Srovnání těchto dvou metod povede k představení jejich shod a rozdílů s ohledem na vybraná kritéria, jako je postup výuky, s ní související využívané pomůcky a požadavky na subjekty procesu této výuky. Tato kritéria byla zvolena pro nahlédnutí na proces obou metod, nároky na děti a náplň práce učitelů vyučujících čtení, což může být užitečné zejména pro čtenáře-rodíče a samotné učitele. Téma užívaných materiálů je v práci zvoleno mimo jiné jako zajímavost. Shody a rozdíly obou metod jsou shrnuty v tabulkách, aby o nich měl čtenář lepší přehled a uvědomil si tak i jejich jednotlivé výhody a nevýhody.

1 Metody čtení

1.1 Analyticko-syntetická metoda čtení

Analyticko-syntetická metoda byla v roce 1864 rozpracována K. D. Ušinským, u nás je za tvůrce této metody považován J. V. Svoboda. Od roku 1951 do roku 1990 byla jedinou metodou ve vyučování prvopočátečního čtení a v dnešní době je to také metoda nejrozšířenější (Santlerová, 1995, s. 20 – 22). Její název vychází ze spojení analytické a syntetické práce se slovem, které se vzájemně prolínají. V prvním případě žáci rozkládají slova na slabiky a hlásky, v případě druhém jsou hlásky spojovány ve slabiky a následně slova (tamtéž, s. 20 – 21). Například po osvojení hlásky M a A (v krátkém i dlouhém provedení) se děti učí slabiky ma a má, které následně spojí ve slovo máma a naopak.

Metoda bývá také často označována za metodu hláskovou. „Hlásková se jí říká proto, že vychází z mluveného slova, kde si žáci osvojují novou hlásku vyvozením ze slova. S vyanalizovanou hláskou je pak spojeno písmeno a žáci čtou slabiky a slova obsahující toto písmeno. Žáci při čtení znají už všechny hlásky, z nichž se slabika skládá, učí se pouze vyslovovat hlásky podle písmen“ (Košek Bartošová, 2014, s. 28). Například vyanalizovaná hláška M je spojena s jejím grafickým zobrazením (tzv. grafémem) a žáci se učí následně číst slova jako má, ma-so, má-ma, me-le atd.

1.2 Metoda splývavého čtení SFUMATO

Tato metoda je využívána při výuce čtení teprve krátkou dobu a poměrně malým procentem škol. Formulována byla v roce 1974 slovenskou pedagožkou PaedDr. Máriou Navrátilovou a do českého školství se dostala v roce 1992 jako metoda nápravná (Košek Bartošová, 2014, s. 53). Autorka je přesvědčená o tom, že při využití této metody u dětí nevznikají špatné návyky a je to také jediná metoda, která umožňuje žákům udávat si své vlastní tempo učení čtení.

Charakteristická je tato metoda především svým nezvyklým způsobem čtení, kdy děti jednotlivé hlásky zpívají. Za základ totiž považuje přirozenou intonaci, dále podporuje zpěvnost lidské řeči a snaží se, aby nedocházelo k deklamování a špatnému frázování. Při samotné výuce je ve velké míře využívána hra – metoda je totiž z velké části postavena na přirozené dětské hravosti. Dalším zpestřením výuky je využívání dramatické výchovy, která dětem umožňuje prožít si čtené a vede je k obsahovému porozumění textu (Košek Bartošová, 2014, s. 53).

2 Postup výuky čtení

Výuka čtení metodou analyticko-syntetickou i metodou SFUMATO je dělena do jednotlivých částí, které jsou stupňovány. Je třeba postupovat od nejjednoduššího a žáky zprvu na samotné čtení připravit, nebylo by vhodné učit děti hned číst ze slabikáře. Hřebejková (in Košek Bartošová, 2014, s. 28) uvádí, že nácvik čtení metodou analyticko-syntetickou je dělen do 3 základních etap. Splývavé čtení svoji metodiku dělí do 4 částí.

2.1 Předčtenářská fáze

Metoda analyticko-syntetická oproti metodě splývavého čtení dbá mnohem více na jazykovou přípravu dětí na čtení, která se týká mnoha oblastí. Metodiky pro analyticko-syntetickou metodu čtení (Košek Bartošová, 2014, s. 28; Fabiánková, 1999, s. 42; Santlerová, 1995, s. 20) se shodují na tom, že je na počátku nezbytné dbát u žáků především na srozumitelnost projevů, správnou a zřetelnou artikulaci a také cvičení dechu, hlasu a výslovnosti, které se procvičují pomocí her. Fabiánková (1999, s. 42) dále uvádí, že na začátku každé vyučovací hodiny by měla probíhat pětiminutová hlasová rozcvička. Děti se tak rozmluví a ve výuce se jim lépe pracuje s mluvidly.

Po zvládnutí těchto nezbytností se děti začínají plně věnovat skutečnému čtení jako takovému. „V této etapě žáci poznávají souhlásky S, L, M, P, a samohlásky A, E, I, O, U, a to dlouhé i krátké. Nové písmeno poznávají ve čtyřech tvarech – malé a velké psací, malé a velké tiskací. Cvičí se analýza a syntéza slabik složených z těchto hlásek“ (Košek Bartošová, 2014, s. 28). Santlerová (1995, s. 20) doplňuje, že slabiky se pečlivě procvičují s vědomím, že jsou součástí slova. Děti se slabiku učí takovým způsobem, aby ji uměly vyslovovat naráz a netvořil se tak návyk artikulace jednotlivých hlásek.

Počáteční fázi metody splývavé je tzv. expozice hlásky, kdy se děti učí hlásky v pořadí O, S, B, U, A. Každé písmeno se učí hned ve všech čtyřech podobách, stejně jako je tomu u metody analyticko-syntetické. Jak už bylo zmíněno v první kapitole, při učení těchto hlásek se využívá ve velké míře hlas – čtou se dlouze, srozumitelně a hodně výrazně, až dochází ke zpívání hlásek (Košek Bartošová, 2014, s. 53 – 55).

Na rozdíl od metody analyticko-syntetické, která děti hned vyučuje vedle krátkých samohlásek i samohlásky dlouhé, metoda SFUMATO na počátku s dlouhými samohláskami vůbec nepracuje a zařazuje je do výuky až v poslední fázi. Je to především z toho důvodu, aby se žáci mohli naučit všechna písmena abecedy bez zbytečného zahlcování. Protože se každá hláska zpívá, žáci by tak mohli mít problémy s rozeznáním dlouhé a krátké hlásky.

Pro shrnutí chci upřesnit, že analyticko-syntetická metoda řadí do předčtenářské fáze jazykovou přípravu ve větší míře než metoda splývavá. Také hned od počátku učí děti dlouhé hlásky, kdežto metoda SFUMATO je vyučuje až v poslední fázi syntézy. Základem pro analyticko-syntetickou metodu je slabikování slabik, pro metodu splývavého čtení je to zpívání hlásek a následně slov, která jsou brána jako celky. Obě dvě metody vyučují každou hlásku ve spojení se všemi čtyřmi grafémy.

2.2 Průběžná fáze

Pokročilá fáze odpovídá v analyticko-syntetickém čtení slabikářovému období, které je obdobím slabičně analytického způsobu čtení. „Ve slabikářové etapě nácviku čtení žáci vyvozují nové hlásky a písmena, která spojují do slabik, slov a celých vět. Žáci čtou ze slabikáře“ (Košek Bartošová, 2014, s. 36). Dále určují počet a pořadí hlásek ve slabice a slabik ve slově, aby nedocházelo k přehazování a záměně písmen.

U metody SFUMATO děti v průběžné části začínají provádět syntézu hlásek. Nejprve probíhá syntéza hlásek dvou, později hlásek tří, kdy se začíná zdlouhavé vyslovování hlásek zkracovat, a to tak, že první a třetí hláska se vždy natahují a prostřední se zkracuje. Nakonec se provádí syntéza čtyř hlásek, kdy se děti učí zbytek písmen abecedy. Začínají si také osvojovat dlouhé hlásky a písmena s háčky. V této fázi se žákům utváří čtecí návyk, a proto

jsou SFUMATEM vedeni k chápání obsahu čteného textu, aby se zamezilo pouhému technickému zpracovávání znaků (Košek Bartošová, 2014, s. 54). Metoda analyticko-syntetická, jak uvádí ve svém výzkumu Kucharská a Barešová (2012, s. 76-77), se věnuje porozumění textu výrazně později, protože je pro ni zásadní trénování slabik.

V průběžné fázi tedy žáci analyticko-syntetické metody už pracují se slovy i větami a jsou schopni číst ze slabikáře. Žáci splývavé metody se v této fázi teprve učí syntéze jednotlivých hlásek. Zatímco klasická metoda naučí děti číst viditelně rychleji, splývavá metoda naproti tomu klade téměř od samého počátku důraz na porozumění čtenému.

2.3 Fáze samostatného čtení

Výuka čtení metodou analyticko-syntetickou je zakončena poslabikářovou částí, kdy by už děti měly zvládat plynulé čtení. „V poslabikářovém období se technika žáků postupně automatizuje od syntézy hlásek-písmen ve slabiky všech typů k syntéze různých typů slabik ve slova. Slova mají v této etapě žáci číst již plynule a s porozuměním“ (Santlerová, 1995, s. 21). Proto by také měli být schopni číst krátké dětské knihy, krátké články aj. Zdokonaluje se i jejich správná výslovnost, přízvuk a intonace.

U metodiky SFUMATO jsou žáci stejně jako u první metody schopni číst celá slova za využití slabikářů. Zpočátku je prováděno pouze hromadné čtení, kdy děti předčítají věty společně. V další fázi se přechází od hromadného čtení k individuální četbě, kdy si žáci mohou určovat svoje vlastní čtecí tempo. Hromadné čtení je nezbytné pro upevňování čtecího návyku a učí dítě dodržovat intonaci slova (Košek Bartošová, 2014, s. 55), teprve postupem času učitel určí, jak je žák ve čtení způsobilý a zda může číst individuálně. Tento postup probíhá stejným způsobem i u metody analyticko-syntetické.

Poslední nezbytností je potřeba dramatizace a dramatické výchovy. Zatímco metoda analyticko-syntetická dramatizaci do svého výcviku čtení vůbec nezahrnuje, autorka (in Košek Bartošová, 2014, s. 55) splývavé metody se domnívá, že právě dramatizace je podmínkou pro dobrý přednes čteného textu. Výrazně totiž přispívá k tomu, aby nedocházelo pouze k mechanické reprodukci slov a žák byl zapojen do obsahu textu a rozvíjel svou fantazii.

Ve fázi samostatného čtení jsou žáci obou metod schopni číst krátké texty s porozuměním. Čtou zprvu hromadně a následně samostatně svým vlastním tempem. U metody SFUMATO je nutné vyzdvihnout využívání dramatické výchovy, která napomáhá k lehčímu porozumění textu a správnému přednesu. Pro přehled následuje tabulka znázorňující shody (zelená barva) a rozdíly (červená barva) obou metod v jednotlivých etapách procesu výuky čtení.

Tabulka č. 1
Shody a rozdíly ve výuce

VÝUKA ČTENÍ		
	Analyticko-syntetická metoda	Splývavá metoda
1. fáze	výraznější jazyková příprava	bez výraznější přípravy
	hlásky SLMP + AEIOU	hlásky OSBUA
	dlouhé hlásky	bez dlouhých hlásek
	4 tvary písmen	4 tvary písmen
	slabiky	hlásky a slova jako celek
2. fáze	analýza + syntéza	syntéza
	menší důraz na porozumění	větší důraz na porozumění
3. fáze	čtení krátkých vět	syntéza 4 hlásek
	rychlejší nástup čtení	pomalejší nástup čtení
	hromadné a následně individuální čtení	hromadné a následně individuální čtení
	Přizpůsobení se	vlastní tempo
	bez dramatizace	dramatizace
	rozšiřování slovní zásoby	rozšiřování slovní zásoby

3 Požadavky kladené oběma metodami na žáky (a problémy s tím související)

„Z hlediska pedagogiky a psychologie je třeba ke zvládnutí základních školských dovedností dosažení určité úrovně funkcí, které se na čtení, psaní a počítání podílejí. Je-li porucha ve vývoji některé z funkcí či v jejich spolupráci, může se projevit jako porucha učení“ (Zelinková, 1994, s. 16). Mezi tyto funkce, a tedy i požadavky na žáky, patří zvládnutí soustředění se a udržování pozornosti, ovládnutí pravolevé orientace a orientace v prostoru, bezproblémové vyjadřování a výslovnost, správná koordinace pohybů a správná funkce sluchového a zrakového vnímání (tamtéž). Pokud po delší dobu dítě některé z těchto požadavků nesplňuje, a tudíž má problémy s učením se číst, může to být náznak jedné ze specifických poruch učení - dyslexie, tedy poruchy čtení (tamtéž, s. 21).

Všechny uvedené požadavky na dítě jsou důležité a téměř nezbytné především pro čtení metodou analyticko-syntetickou. Pro tu je nejdůležitější, aby dítě zvládalo práci s analýzou a syntézou, což zejména u dětí s poruchou čtení není možné. Naopak metoda splývavého čtení je pro děti se specifickými poruchami učení vhodná. Její náročnost není pro různé odchylky tak vysoká a jak sama autorka tvrdí, splývavá metoda naučí číst každé dítě (Navrátilová, 2009, s. 3 – 4). Například žákům trpícím koktavostí tato metoda velmi vypomáhá právě díky svojí zpěvnosti, kdy se děti při dlouhém táhlém vyslovování nezakoktavají (Rožcová, 2012, s. 35). Metoda také pomáhá čtecím obtížím předcházet – díky svojí hravosti se děti nedostávají do stresových situací ze čtení a nevzniká k němu tak odpor a následná porucha.

4 Požadavky kladené oběma metodami na učitele (s ohledem na cíle výuky čtení)

Na každého učitele jsou kladeny určité požadavky ve smyslu výuky žáků – co by je měl naučit, jakým způsobem by měl učení uskutečňovat apod. Tak tomu je i u učitele čtení, který má stanovené jisté cíle, jež se snaží ve spolupráci s žáky naplnit.

Bez ohledu na metody je cílem výuky čtení v prvním ročníku „naučit žáky číst správně, s porozuměním, plynule po celých slovech a mluvnických taktech jednoduché věty krátkých a přiměřených textů. Žáci též mají umět odpovídat správně na otázky týkající se porozumění obsahu přečteného textu. Důraz se klade i na správný přízvuk a intonaci“ (Santlerová, 1995, s. 21). Další nutností je zvládnutí faktu, že každá hláska může být zobrazena ve čtyřech podobách (grafémech) – malé a velké písmeno tiskací a stejně tak psací, které se děti učí poznávat až při svém vlastním psaní.

Pro obě metody je neméně důležité učit děti zvykat si na spisovný jazyk. Základem pro to je správný příklad učitele, jehož vyjadřování je jejich vzorem, a dostatek příležitostí k řečovému vyjadřování samotných žáků (Fabiánková, 1999, s. 43). Nespisovné výrazy je třeba žáky odnaučovat jejich opravováním a i sám učitel by měl co nejméně využívat obecnou češtinu. S tím souvisí i vedení žáků k jasnému, uspořádanému a souvislému vyjadřování v krátkých řečových projevech.

Největší náplní výuky analyticko-syntetického čtení je především zvládnutí manipulace se slabikami, protože často dělá dětem problém to, že se vyslovují na jeden nádech a zároveň se skládají z více hlásek (Fabiánková, 1999, s. 44). Úkolem učitele tedy bude dávat pozor na to, jak tvrdí Košek Bartošová (2014, s. 36), aby žáci neulpívali zrakem na jednotlivých písmenech slabiky, ale snažili se naučit vnímat slabiky jako celky a také je tak vyslovovali.

U metody splývavého čtení se tento problém téměř nevyskytuje. Díky tomu, že základem jejího nácviku není slabikování, chápou děti hned hlásku jako součást slova. Cílem této metody je při nácviku čtení spíše „upevnění práce očí tak, aby měly dostatek času k zafixování čteného textu“ (Košek Bartošová, 2014, s. 53). A to způsobem, kdy děti sledují hlásky jednu po druhé a zároveň je vyslovují dlouze bez přerušení dechu. Mozek tak získává více času ke zpracování následné hlásky (tamtéž). Prioritou učitele této metody tedy bude naučit děti tohoto získaného času pro informování o nadcházející hlásce využít.

Po tom, co děti ovládají čtení hlásek a slabik, začínají číst první slova a věty. Košek Bartošová (2014, s. 36) uvádí, že učitel analyticko-syntetické metody by měl dbát na to, aby žáci četli slova nahlas a neskládali je šeptem. Jak totiž Kucharská a Barešová (2012, s. 75-76) doplňují, analyticko-syntetická metoda je více náchylná na dvojí čtení. Zelinková (2001, s. 137) dvojí čtení popisuje jako nesprávný způsob čtení, kdy si dítě čtené slovo říká potichu a teprve potom jej vysloví nahlas. Metodika splývavého čtení, jak už bylo výše zmíněno, tomuto špatnému návyku předchází.

Specifickým požadavkem na učitele splývavé metody je přesné dodržování předepsané metodiky, učitel nesmí z postupu nic vynechat. S tím souvisí i připravenost učitele na výuku. Nemyslí se tím pouze písemná forma přípravy na výuku, nýbrž dokonalé rozmyšlení průběhu výuky, užívání pomůcek, nápaditost a tvořivost. Učitel by měl mít sestaven plán výuky na celý rok dopředu (Navrátilová, 2009, s. 3, online). Jelikož je metoda založena na dětské hravosti, je stejně důležité, aby s touto metodou pracoval učitel se zájmem a byl připraven si s dětmi při výuce „hrát“. Dalším požadavkem je orientace v dramatické výchově a schopnost aplikace dramatizace, která je také nezbytnou součástí výuky.

Hlavními cíli, kterým by měl učitel věnovat svou pozornost, jsou tedy plynulé čtení krátkých textů s porozuměním a směřování dětí ke spisovnému vyjadřování. Důležité pro metodu analyticko-syntetickou je učit žáky brát slabiku jako součást slova a odnaučovat je dvojí čtení. Pro metodu splývavou je nezbytné dodržování stanovené metodiky a schopnost využití hry a dramatizace při výuce.

5 Materiály a pomůcky využívané oběma metodami

V předčtenářském období je hlavní osvojování jednotlivých hlásek – jejich výslovnost, artikulace. Doležalová a Procházková (2013, s. 9, 10) ve svém metodickém průvodci k metodě analyticko-syntetické uvádějí několik pomůcek k výuce čtení. První z nich je *Živá abeceda* - učebnice, která žáky na vlastní čtení připravuje. Podporuje rozvoj smyslů, které děti ke čtení potřebují, dbá na kontrolu porozumění přečteného textu a rozvíjí jejich paměť a intonaci. Další hojně využívanou pomůckou je skládací abeceda, která obsahuje všechna velká i malá písmena abecedy a otevřené slabiky. Žáci tuto abecedu rozstříhají a následně z ní tvoří slabiky a slova. Méně užívanou pomůckou jsou potom tzv. demonstrační kostky s písmeny sloužící dětem především k vyvozování jednotlivých písmen. Košek Bartošová (2014, s. 29) dále zmiňuje, že výuku mohou zpestřit i pohádkové publikace, různé hry, obrázky či vystřihování jednotlivých písmen.

Metoda splývavého čtení pracuje v předslabikářovém období s učebnicí *Živá abeceda aneb Písmenka v říši divů*, kterou zpracovala sama autorka této metody. Učebnice stejně jako *Živá abeceda* pro metodu analyticko-syntetickou podporuje rozvoj smyslů dítěte. Jsou v ní k dispozici příběhy, které podporují schopnost porozumění obsahu a slovní zásobu dítěte (Sfumato, 2015, online). Nevýhodou učebnice však je, že neobsahuje všechna písmena abecedy, a proto si pro výuku zbývajících písmen musí učitel připravovat materiály sám. Další pomůckou, která při nácviu dětem velmi pomáhá, jsou destičky s písmeny. Ty rozvíjí hmatové smysly dítěte, pomáhají uvědomit si pravolevou orientaci, která je důležitá pro přípravu na psaní a jsou vhodné pro žáky s psychomotorickým neklidem (ABC MUSIC, 2015, online). Slouží také jako příprava na diktát, jsou praktičtější a pro děti odolnější vůči zničení. Pro zpestření se používá hra Mariáš, kdy děti dostanou karty s jednotlivými hláskami, které ve skupině vykládají na stůl a nahlas je vyslovují.

Později, když jsou žáci analyticko-syntetické metody seznámeni s většinou hlásek, slabik a písmen, jsou schopni předčítat souvislejší text ze slabikáře. Využití klasického slabikáře platí i pro metodu splývavého čtení. Navrátilová (2009, s. 4 – 5, online) tvrdí, že při výuce touto metodou není nutné měnit učebnice. Čtení může být vyučováno bez problémů např. pomocí slabikáře Jiřího Žáčka, je důležité pouze aplikovat metodiku SFUMATO.

V poslabikářovém období podle Košek Bartošové (2014, s. 36) už zařazujeme do rozvoje čtení i mimočítankovou četbu – tedy různé pohádky, dětské knihy, časopisy a podobně. Díky tomu lze zvyšovat motivaci dětí ke čtení a jejich zájem, ten můžeme pozvednout i různými individuálními nebo skupinovými úkoly.

Obě dvě metody tedy využívají svoji učebnici, podle které se každá z nich řídí. Jako pomůcku k práci s jednotlivými hláskami využívá metoda splývavá destičky s umělohmotnými písmeny, metoda analyticko-syntetická pracuje s papírovými hláskami, které zakládá do desek. Pro zpestření výuky každá metoda užívá různé zábavné pomůcky a k vlastnímu čtení je potom využíván slabikář, čítanky a později mimočítanková četba.

6 Přehledná tabulka vzájemných shod a rozdílů obou metod výuky čtení

Tato kapitola obsahuje přehledovou tabulku, která znázorňuje shody a rozdíly obou metod s ohledem na jednotlivá kritéria. Shody jsou v tabulce označeny zeleně, rozdíly červeně. Jelikož byly shody a rozdíly výuky čtení uvedeny v samostatné tabulce na konci druhé kapitoly, zde jsou pouze zestručněny pod kritériem „Metody“.

Tabulka č. 2
Shrnující tabulka shod a rozdílů obou metod

Shody a rozdíly metod výuky čtení		
	Analyticko-syntetická metoda	Splývavá metoda
Metody	léty prověřená, tradice	nová
	analýza + syntéza	syntéza
	slabiky	hlásky a slova
	rychlejší nástup čtení	pomalejší nástup čtení
	přizpůsobení se	vlastní tempo
	bez dramatizace	dramatizace
	bez výrazného hraní	důraz na hru
Žáci	větší nároky na základní funkce	menší nároky – vhodné pro děti s poruchami
Učitelé	naučit děti neulpívat na hlásce → slabikovat	naučit děti nepřerušovat dech a sledovat další hlásku
	dávat pozor na dvojí čtení	metoda dvojímu čtení předchází → nehrozí tu
	větší volnost učitele → zaměňování postupu výuky	držet se dané metodiky → vytvořit si plán
	důraz na spisovný jazyk a slovní zásobu	důraz na spisovný jazyk a slovní zásobu
Materiály	učebnice <i>Živá abeceda</i>	učebnice <i>Živá abeceda aneb Písmenka v říši divů</i>
	skládací abeceda	destičky s písmeny
	kostky, obrázky	Mariáš, obrázky
	slabikář	slabikář
	čítanka, mimočítanková četba	čítanka, mimočítanková četba

Ze shod a rozdílů obou metod lze vyvodit i jejich výhody a nevýhody. Za nevýhody metody analyticko-syntetické považuji v první řadě její náročnost na zvládnutí analýzy a syntézy, což vede ke znevýhodnění žáků s poruchami funkcí potřebných ke čtení. Další nevýhodou této metody je často vznikající špatný návyk dvojího čtení, který se u dětí později těžko odstraňuje. Nevýhodou metody splývavé je povinnost učitele držet se stanovené metodiky a plánu, který má předem nachystán, učitel potom nemá téměř v ničem volnou ruku. Další nevýhoda je velmi pomalý nástup čtení celých vět oproti metodě analyticko-syntetické.

Co se týče výhod, metoda splývavého čtení má určitě výhodu v tom, že si děti mají možnost udávat své vlastní tempo při čtení. Další velkou výhodou je využívání hry a dramatizace při hodinách – díky hře je výuka zábavná a dramatizace zlepšuje přednes. Naproti metodě splývavé je výhodou první metody její osvědčenost, metoda je léty prověřená a z hlediska většiny dětí i spolehlivá. Další plus má metoda v tom, že je k ní vydáno velké množství učebnic a pomůcek.

Závěr

Po srovnání metody analyticko-syntetické s metodou splývavého čtení je vidno, že mají metody výrazné rozdíly. I přesto ale práce ukazuje, že se metody shodují například v používání materiálů ve výuce. Nemyslí se tím, že všechny pomůcky jsou totožné, ale typ pomůcek a způsob jejich užívání je téměř srovnatelný. Nejdůležitější však je, že se obě metody shodují na hlavním cíli výuky a to je naučit děti správně a s porozuměním číst. Záměr učitele je tedy u jakékoliv metody stejný, je jen na něm, kterou z metod použije jako prostředek k dosažení tohoto cíle.

Naproti tomu jejich zásadní rozdíl spočívá v tom, že metoda analyticko-syntetická vyučuje čtení za užití analýzy i syntézy, zatímco metoda splývavá využívá pouze syntézu. Jejich další dílčí rozdíly se týkají zejména průběhu výuky a v něm aplikovaných postupů, jejichž odlišnosti ovlivňují nástup čtení dítěte. Metody se dále liší v jejich náročnosti a tedy i ohleduplnosti k poruchám, kde je metoda SFUMATO vstřícnější.

Co se týče míry vyučování těmito metodami, metoda SFUMATO zůstává daleko za metodou analyticko-syntetickou. Je to zejména proto, že metoda analyticko-syntetická je využívána velmi dlouho, je osvědčená a stala se v České republice tradicí. V současné době je však plně v kompetenci pedagogů, jakou metodou budou čtení vyučovat, a díky tomu se metodika SFUMATO začíná pomalu rozrůstat.

Použité zdroje

ABC MUSIC (Sfumato). (2015). Dostupné z:

<http://abcmusic.cz/pages/index.php3?link=04&lang=cz>

Doležalová, A., & Procházková, E. (2013). *Metodický průvodce k Živé abecedě, slabikáři a písankám*. Brno: Nová škola, s.r.o.

Fabiánková, B., Havel, J., & Novotná, M. (1999). *Výuka čtení a psaní na 1. stupni základní školy*. Brno: Paido.

Košek Bartošová, I. (2014). *Metody nácviku elementárního čtení*. Hradec Králové: Gaudeamus.

Kucharská, A., & Barešová, P. (2012). Vývojová dynamika čtení v analyticko-syntetické metodě čtení a metodě genetické v 1. a 2. třídě a její uplatnění v poradenské diagnostice. *Pedagogika, 1-2*, 65-80. Dostupné z <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=641&lang=cs>

Navrátilová, M. (2009). *Nebojte se splývavého čtení*. ABC MUSIC. Dostupné z <http://www.abcmusic.cz/interview.pdf>

Rožcová, K. (2012). *Metody nácviku čtení na 1. stupni ZŠ* (Diplomová práce). Dostupné z https://dspace.tul.cz/bitstream/handle/15240/11698/mgr_22187.pdf?sequence=1

Santlerová, K. (1995). *Metody ve výuce čtení a psaní*. Brno: Paido.

Sfumato (Splývavé čtení). (2015). Dostupné z: <http://www.sfumato.cz/vyukove-materialy.html>

Zelinková, O. (1994). *Poruchy učení*. Praha: Portál.

Zelinková, O. (2001). *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál.